

KAZIMIERZ BRANDYS W POLSCE I W EUROPIE

OD REDAKTORÓW

Kazimierz Brandys należy do tych autorów, którzy decydowali o obliczu polskiej literatury drugiej połowy XX wieku — i o których prawie zupełnie zapomniano, nim jeszcze stulecie dobiegło końca. Podobny los spotkał zresztą większość krajowych prozaików powojennego czterdziestolecia. Ich twórczość trudno dziś oderwać od politycznego i społecznego kontekstu, w jakim się rodziła. Lepiej bronią się poeci i niektórzy spośród prozaików emigracyjnych, lecz Brandys — który przecież ostatnie dwadzieścia lat życia spędził poza Polską — do tej grupy wybrańców również nie należy. W wypadku wielu autorów owego czasu tak ścisła zależność twórczości od rzeczywistości historycznej jest jednak pozorem, utrwalanym przez schematy interpretacyjne, jakie przejęliśmy z tamtej epoki. Ich powielanie nie pozwala nam przeczytać na nowo licznych wartościowych tekstów, usuwając poza obręb zbiorowej świadomości szereg postaci, które tę świadomość współtworzyły. I choć w ostatnich latach trochę się w tej materii zaczęło zmieniać, wiele pozostaje jeszcze do zrobienia, jeśli chodzi o przypomnienie i reinterpretację tego, co w literaturze powojennego półwiecza wartościowe, oraz odkrycie tego, co zapomniane.

Wierzymy, że materiały zebrane w niniejszym zeszycie „Archiwum Emigracji” — zarówno prace interpretacyjne, jak materiały źródłowe — odświeżą spojrzenie na postać i dorobek twórczy Kazimierza Brandysa. Ich publikacja jest wspólnym przedsięwzięciem Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, Département d’Études Polonaises, Eur’ORBEM Sorbonne Université i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Agnieszka Grudzińska, Marek Tomaszewski, Marcin Wołk

KAZIMIERZ BRANDYS EN POLOGNE ET EN EUROPE

LE MOT DES REDACTEURS

Kazimierz Brandys fait partie de ces auteurs qui ont façonné l'image de la littérature polonaise de la deuxième moitié du XXe siècle, ces auteurs qu'on a presque totalement oubliés avant la fin du siècle écoulé. Leur sort a été semblable à la plupart des prosateurs polonais occupant la scène durant les quatre décennies d'après guerre. Aujourd'hui, il est difficile de détacher leurs œuvres du contexte politique et social dans lequel celles-ci ont été créées. On peut noter que les poètes et certains écrivains émigrés s'en sortent mieux que les autres. Cependant de nombreux cas nous démontrent que la corrélation étroite entre l'écriture et la réalité ambiante n'est qu'un faux-semblant véhiculé par des schémas mentaux hérités de l'époque passée. L'impact de ces derniers nous empêche de porter un regard équitable sur un certain nombre de textes importants, ce qui, par conséquent, a fait rejeter hors de la conscience collective bon nombre d'auteurs qui ont contribué à modeler cette conscience. Même si les dernières années ont apporté quelques progrès en cette matière, force est de constater qu'il y a encore beaucoup à faire.

Espérons donc que les textes réunis dans le volume « Archives d'émigration », ceux qui ont le caractère interprétatif et d'autres qui explorent les sources, pourront rafraîchir notre regard sur la personnalité et l'œuvre littéraire de Kazimierz Brandys. Cette publication est le fruit de la collaboration fructueuse entre trois institutions : la Société Historique et Littéraire de Paris, le Département d'Etudes Polonaises EUR'ORBEM Sorbonne Université et l'Université Nicolas Copernic de Toruń.

Agnieszka Grudzińska, Marek Tomaszewski, Marcin Wołk